

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Радослав Минчев Габровски – катедра „Застраховане и осигуряване ” при ВУЗФ- София

върху дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в Област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки Професионално направление 3.8. Икономика** докторска програма **Финанси, застраховане и осигуряване**

Автор: Орлин Ценков Пенев

Тема: Управление на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество (по примера на ЗАД „Алианс България”)

Научен ръководител: проф. Радослав Минчев Габровски –катедра „Застраховане и осигуряване” при ВУЗФ – гр. София

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 110 от 31 май 2019 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **Управление на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество (по примера на ЗАД „Алианс България”)** за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма **Финанси, застраховане и осигуряване**

Авторът на дисертационния труд **Орлин Ценков Пенев** е докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Застраховане и осигуряване” при ВУЗФ с научен ръководител проф. д-р Радослав Минчев Габровски от ВУЗФ - София

Предадените от Орлин Пенев материали включват документи по

- 1. представен опис: Актуална автобиография по европейски образец;**
- 2. Копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „магистър”;**
- 3. Копие на заповед № 11/06.02.2018 г. за зачисляване в докторантура;**
- 4. Копие на заповед № 103/30.05.2019 г. за отчисляване от докторантура;**

5. *Копие на протокол № 6/08.05.2019 г. от заседание на обучаващата катедра по чл. 38, ал.3 от Правилника за приемане и обучение на докторанти във ВУЗФ;*
6. *Списък и копия на публикациите по темата на дисертационния труд – 3 броя;*
7. *Справка за научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд;*
8. *Дисертационен труд;*
9. *Автореферат;*
10. *Копие на заповед №110/31.05.2019 г. за определяне на научно жури за защита на дисертационния труд.*

Докторантът е приложил **2 броя научни статии и 1 бр. научен доклад.**

2. Кратки биографични данни за докторанта

Докторантът Орлин Пенев е роден в Бургас. Завършва Математическа гимназия, Бургас, специалност **„компютърен оператор“**. Придобива ОКС „магистър“ в Технически университет, Варна, специалност **„инженер – корабни двигатели“**, както и ОКС „магистър“ специалност **„Финанси“** в Бургаски свободен университет, Бургас.

От професионалната биография на докторанта се установява, че трудовата му дейност започва от 1982 година в ДП „Океански риболов“, Бургас, където работи до м. март 1989 година. От тогава досега той работи в различни застрахователни компании: ЗПАД „Булстрад“, ЗПАД „София INS“, София, ЗАД „Тур инс“ (1996 – 1999 г.). От 1999 г. работи непрекъснато до днес **в Алианс България Холдинг АД и неговите застрахователни и пенсионно осигурителни структури и дъщерни предприятия.** В тези структури докторантът заема високи управленски позиции.

Г-н Пенев е бил Председател на Асоциация на българските застрахователи, Председател на Управителния съвет Национално бюро на българските автомобилни застрахователи, а понастоящем е: Главен изпълнителен директор ЗАД Енергия, Член на Управителния съвет на Гаранционен фонд Алианс България Холдинг АД, Главен Оперативен директор и Изпълнителен вицепрезидент/Член на Изпълнителния комитет. Докторантът е в постоянен контакт и посещения на престижни европейски и световни застрахователни институции, където взема активно участие.

Богата професионална биография и заеманите високи управленски позиции в институциите, където г-н Пенев е работил и работи, свидетелстват за неговата безспорна квалификация и компетенции в областта на застрахователния бизнес, които впоследствие се проявяват при разработката на настоящата дисертационна работа.

Със заповед № 11 от 06.02.2018 г. на Ректора на ВУЗФ Орлин Пенев е зачислен в ОКС „доктор“, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ към в катедра „Застраховане и осигуряване“. По време на обучението докторантът е изпълнил нормативно изискваните дейности по утвърдения индивидуален учебен план за докторската програма. Поло-

жил е успешно регламентирани общообразователни и специализирани изпити, с което придобива минимално задължителния брой академични кредити. През периода на обучението активно е участвал в специализирани дискуссионни форуми и конференции.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на представената дисертация се определя от значимостта на разглежданата проблематика и появилата се потребност от решението на установените в нея ключови за практиката, а и за теорията, общи и частни проблеми. Представената дисертация е в съответствие с посочените условия за актуалност. Темата на дисертационния труд е актуална и обществено значима и поради факта, че тя представлява изключително подчертан интерес за теорията и практиката на застраховането и по-конкретно за стратегическия застрахователен мениджмънт и особено за застрахователния риск мениджмънт в застрахователните дружества. Основание за подобно твърдение ми дават следните обстоятелства:

- проучванията показват, че в тази област, както в нашата, така и в чуждестранната литература се забелязва *съществена оскъдност на специализирани публикации*;
- темата е ориентирана към една *комплексна област на съвременния застрахователен мениджмънт – управлението на агрегиращия застрахователен портфейл, на индивидуалните портфейли, на риска и свързаните с тях индикатори и капиталови изисквания в контекста на императивите на новата система „Платежоспособност II“*;
- представени са някои *малко познати специални и адаптирани* към предмета на изследване *идеи, подходи, методология и инструментариум за управленски, финансов и рисков анализ*, които в повечето случаи, поне засега, *почти не се прилагат или недостатъчно ефективно се прилага*, в националната застрахователна теория и практика.

4. Познаване на проблема

Познаването на проблема от автора се доказва преди всичко с неговия професионализъм, ориентацията към разглежданата проблематика, но най-вече със съдържанието и високото, очевидно, качество на разработката. Като специалист-застраховател с дългогодишен практически опит и високи управленски позиции в застрахователни компании, докторантът показва задълбочени научно-теоретични познания по изследваната проблематика и академичната литература. Той демонстрира също така много добри практически умения и способности за извършването на самостоятелни научни изследвания, анализи и даването на съответни, адекватни препоръки.

5. Методика на изследването

Като оценител на дисертацията, и най-вече като научен ръководител на докторанта, подчертавам и потвърждавам твърдението на автора, *че действително проличава като методологична база на изследването в разработката са портфейлната концепция (подход), диалектичният и системният подход на познанието, които разкриват възможностите за изучаване на икономическите феномени в тяхното развитие, взаимовръзка и взаимозависимост.* В работата са използвани също така общите научни методи: индуктивният и дедуктивният методи, методите на анализ и синтез, на научната абстракция, на групирането, сравнението, графични, таблични и други икономически, математически и статистически методи и инструментариум. Приложени са комплексният, логическият подходи, методът на дедукцията, както и други специфични, за конкретни анализи, методи и инструментариум. Избраните подходи, методология и инструменти на изследване *са позволили постигането на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.*

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от *324 страници (с приложенията и някои други изискуеми реквизити)* и е структуриран в *увод, три глави и заключение.* Представен е голям списък на *литературни източници, публикации на емпирични изследвания, официални нормативни, статистически, документи, доклади и интернет ресурси (63 бр. литературни източници и 11 бр. интернет връзки).*

Разработката съдържа *33 синтетични, аналитични и обобщаващи таблици,* които са *нормално оформени и посочените в тях данни са ясни и коректни.* В текста на дисертацията са представени и *11 фигури и схеми, както и 14 бр. приложения.* Избраният начин на позовавания и цитирания на автори и публикации позволява да се установи, че дисертантът *коректно ги е използвал и отразявал на точно определените места.*

Проблематиката в научното изследване е ясно и синтезирано формулирана в заглавието на представения дисертационен труд. *Планът (съдържанието)* на разработката е изграден много добре, в необходимата последователност, монолитност и проблемна насоченост. Конкретно са очертани *мотивите, целите, обектът, предметът, изследователската теза и задачите,* които трябва да се изпълнят при разработването на изложението. Всичко това е позволило на дисертанта да разработи проблематиката на дисертационната тема в твърде широк обхват и да представи задълбочени анализи, констатации, изводи и аргументи, доказващи *научната теза* посочена в началото на разработката.

В същностно-съдържателно отношение структурата на работата е разработена *в добре проектиран, разгънат и оптимално реализиран* научно-методологичен аспект, представящ връзката между възприетата методология, методиката и метриците на изследваната материя и практическото им приложение.

Отделните *части (глави)* са разработени и представени *в много добра, логически издържана и аргументирана в обектен, предметен и съдържателен аспект последователност*. Това убедително доказва, че авторът *добре познава и се справя със сложността и спецификата на разглежданата материя*. Във всички глави на дисертационния труд са извършени *многоостранни задълбочени теоретико-практически изследвания и анализи*, позволяващи правенето на логични и обективни изводи, разкриването на актуални и перспективни проблеми, на базата на които се развиват въпросите и аргументите, подкрепящи авторската изследователска теза и конкретните трактовки, отнасящи се до идентифицирането, оценката и мениджмънта на агрегирания застрахователен портфейл, риска в изследваната област.

След всяка глава на разработката авторът прави обобщаващи изводи, които служат като база за анализите в следващите части. В заключението се извеждат основните констатации относно постигането на поставените цели на изследването, изследователската теза, методологичните въпроси, както и мнение относно степента на изпълнимост на направените предложения.

Съдържанието на дисертационния труд позволява да се направи аналитичен преглед на разработката, на базата на който да се изведе конкретната оценка на *положителните страни, получените научни и научно приложни резултати, приносните моменти и проблемите на разработката*. За целта по-долу представям кратък, но фокусиран върху достойнствата на разработката обзор по нейните структурни части (глави).

Първа глава е посветена на теоретичната база за емпиричните изследвания, свързани с цялата концепция за управлението на агрегирания застрахователен портфейл на избраното застрахователно дружество. Акцентът подчертано е поставен върху *теоретичното изясняване на същността и особеностите на обекта и предмета на изследването*. Очертани и аргументирани са в достатъчна степен и ясно са дефинирани *същността особеностите, ролята и мястото* на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество и неговото управление. Представен е приемлив и аргументиран собствен модел, респ. алгоритъм, на портфейлния мениджмънт чрез неговите функции, логика и задачи във времето и дружеството.

В тази част на разработката специален интерес представлява също авторовата концепция относно същността на агрегирания застрахователен портфейл. Идентифицирана и аргументирана е значимостта на онези характеристики и параметри, които *представят организационно-управленските аспекти на агрегирания застрахователен портфейл и обуславят неговия профил, икономически статус и развитието* му в съвременното бизнес пространство, времето и действащото регулиране. Разкрити и подчертани са обективно съществуващи или пораждащи се обстоятелства, количествените и качествени параметри на агрегирания портфейл, които трябва имат предвид от управляващите органи. Всичко това е добра база за емпиричните изследвания и анализи във втората част на работата.

Във **втора глава**, на базата на богата реална емпирична, публична, статистическа информация за изследваното дружество, е представен ***динамичен мултикритериален управленски анализ***. Извършени са многостранни и многопосочни анализи и оценки на количествените аспекти и параметри на агрегирания застрахователен портфейл на ЗАД „Алианц България” по традиционни и специфични за застраховането икономически и рискови индикатори. Особено внимание и подчертан акцент е поставен върху *качествените аспекти и качествените портфейлни характеристики, параметри, структури и пр., - диверсифицираност, симетричност /асиметричност и балансираност при изследваното дружество*. Авторът правилно отбелязва, че в нашата застрахователна практика ***те по-рядко и сравнително по-слабо се прилагат при управлението на застрахователни портфейли***.

Специално внимание и като достойнство на разработката заслужават ***аргументирането, изследването и анализа*** на много важната портфейлна характеристика - ***генеративния потенциал (способност) на портфейла, произтичащ от неговата генеративна функция, идентифицирана в първата глава на разработката***. Чрез *подробни анализи и конкретни изводи по всеки аспект и параметри* на портфейла е извършена ***съответната типологизация и според получените резултати изследваният агрегиран портфейл е категоризиран в съответния портфейлен тип***.

С оглед практическото приложение на авторовите концепции, специален, подробен анализ е извършен на т. нар. ***„проблемни” застраховки***, т.е. тези които ***генерират най-неблагоприятни резултати***. От анализите се установява, че най-пробемна е застраховката ***„Сухопътни превозни средства (без релсови превозни средства), т.е. „Автокаска”***, към която дружеството следва да насочи най-сериозно внимание. Много *подробно* са изследвани и анализирани ***рисковите показатели при застраховката***; очертани са ***основните причини за състоянието на тази бизнес линия през изследвания период, като в това отношение***

е акцентирано и върху субективните обстоятелства, които са във властта на застрахователното дружество.

В трета глава на дисертацията аргументирано са представени *авторови виждания и препоръки* относно *мениджърските решения за поддържането на необходимата финансова стабилност и ефективност на портфейла и оперативност на избраното застрахователно дружество* в съответствие с императивите на новото Европейско застрахователно регулиране, *специално на „ПлатежоспособностII“*. Наред с неотложните мерки, особено акцент се поставя върху методите за изчисляване на нормите на покритие на капиталовите изисквания – МКИ и КИП. Обосновава се, че за изследваното дружество по-реален и справедлив е *собственият (вътрешният) модел*.

След подробното ми запознаване и преценката ми на съдържанието и качествата на представения дисертационен труд правя следните изводи и обобщения:

1. Работният план на дисертацията *е добре проектиран, разгънат както в научно-методологичен, така и в практически аспект в необходимата логическа последователност, монолитност и проблемна насоченост. Това позволява на докторанта да разработи теоретичната, емпиричната* части и проблематиката и да представи съответните анализи, констатации, изводи и аргументи, доказващи научната теза, посочена в началото на разработката.
2. В началото на дисертационния труд *ясно, конкретно и логически кореспондиращи са представени и аргументирани актуалността, обектът, предметът, целта, задачите и научната теза*, която авторът защитава и сполучливо потвърждава в цялото изложение.
3. В разработената част кандидатът е положил необходимото старание, и по моите преценки *е успял да проучи, систематизира и изследва* значителен обем теоретична и базисна емпирична информация, *да анализира, синтезира и представи* едно специализирано изследване в *многопосочен интердисциплинарен (синтетичен) аспект - управлението на агрегирания застрахователен портфейл в контекста на конкретно застрахователно дружеств*.
4. Теоретично и практически е приложен адекватен за изследването авторов подход и логика, позволяващи многостранно и задълбочено проучване, обработване и анализиране на теоретични постановки по въпроса и актуалната, публично допустима, емпирична статистическа информация..

5. От съдържанието на разработката се установява, че авторът е *спазил контекста и логиката на работния план*
6. Преценявам, че *дисертационният труд е разработен на много добро научно равнище и реално предполага висока практическа приложимост в бъдеще за корпоративния (в изследваното застрахователно дружество, а и общо в застрахователния бранш) стратегически риск мениджмънт*. В техническо, стилово и семантично отношение представеният проект също може да бъде оценен като *интелигентен, логически и разбираем по съдържание и цели*.
7. На съответните места, за по-голяма *експлицитност и доказателство* са представени голям брой подходящи таблици, графики и фигури. Проучена е голям обем научна литература по проблематиката, особено чуждестранна, представена в библиографската справка.

Убеден съм, че постиженията на автора и достойнствата на представения дисертационен труд се дължат на дългогодишния професионален опит на кандидата в национален и международен мащаб, а също така и на високите и отговорни позиции, които той заема и е заемал в изследваното дружество и в други сродни институции.

8. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Преди всичко трябва да се има предвид казаното вече, че дисертационният труд изследва един *по-слабо познат и незначително изследван и разработен проблем* от българската застрахователна теория и бизнес практика. Именно това обстоятелство е предпоставка за внасянето на елементи с приносен характер във всяка разработка от подобен характер.

Освен от справката в дисертацията и автореферата, *приносните идеи и моменти, другите постановки с приносен характер и значимостта им за специализираната теория и практиката* ясно са подчертани и лесно могат да бъдат доловени в още по-големи детайли на съответните места в разработката. Като научен ръководител и член на журито, оценяващ качествата и постиженията на докторанта, без да правя излишни комплименти, повторения и цитирания, с обективно и твърдо убеждение заявявам, *че признавам обобщените от него формулировки като приноси с теоретичен и практически характер*. Представените модели, алгоритми и специализирани управленски подходи и анализи, както и комплексът от целесъобразни политики и съпътстващи предложения преценявам като рационални и лесно приложими в застрахователната практика, по-конкретно в рисков базирания портфейлен мениджмънт.

Налице са и са доразвити и други полезни от практико-приложна гледна точка идеи в областите на методологията, оценката на риска и спецификата на риск мениджмънта на заст-

рахователни портфейли в застрахователното дружество. В едно или друго отношение, те също могат да се разглеждат като допълнение и принос за обогатяване и усъвършенстване на застрахователната теория и практика. Тези детайли са лесно установими при едно позадълбочено запознаване на интересуващите се със съдържанието на дисертационния труд.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторант е представил списък с публикациите, свързани с дисертационния труд. Той съдържа *две статии и един доклад*. Заглавията и мястото на публикациите е както следва:

1. Певев, Орлин. Управлението на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество VUZF Review Volume 3 (5), Number 2, 2018 София: Изд. "Григорий Богослов" (ISSN 2534-9228 (on line)) сс.4-17.

2. Певев, Орлин.. Качествените параметри на агрегирания застрахователен портфейл:генезис, рискови аспекти и възможни управленски решения в общото застраховане. VUZF Review Volume 3 (6), Number 3, 2018 София: Изд. "Григорий Богослов" (ISSN 2534-9228 (on line)) сс.12-29.

3. Певев, Орлин. Генеративен потенциал на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество:концептуални аспекти и индикатори Сборник доклади от Национална кръгла маса 13 октомври 2018 г. АИ „Ценов“, Свищов, 2018. сс.101 - 113 . (ISBN 978-954-23-1712-8

Всички публикации са *пряко свързани с темата и изследваната* проблематика в дисертационния. Те и резултатите в тях са разпространени и са станали публично достояние на национални научни форуми и чрез изданията на престижни институции.

.9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От представената от СДП справка се установява, че докторантът е *изпълнил е минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“* в професионалното направление 3.8. Икономика *с резултат 80 точки*.

10. Лично участие на докторанта

Като научен ръководител на докторанта, под ръководството и контрола на когото е реализирана представената дисертация потвърждавам, че тя е *резултат на неговите собствени обширни и задълбочени проучвания, анализи и генерирани идеи*. Ползването на публикациите на други автори е добросъвестно и е посочено на съответните места в разработката. Тези факти потвърждават личното участие на докторанта, а така също, че формулираните *приноси и получени резултати са негова лична заслуга*. Категорично потвърждавам отсъствието на всякакво плагиатство в дисертационния труд. Позволявам си да акцентирам вър-

ху някои конкретни обстоятелства, които при оценката не би трябвало да бъдат пренебрегнати, а именно:

1. Прави впечатление, че кандидатът **притежава умения да борави и анализира научни постижения на други автори**, което се доказва при теоретичните анализи, дискусии, при правенето на констатации, аргументирани изводи и заключения.

2. Високо оценявам **персоналното отношение, дискусиата и научната опоненция** при представянето и анализите на изказани от наши и чуждестранни специалисти идеи, концепции, становища и пр., свързани с темата и проблематиката на дисертационния труд.

3. Много добра оценка и признание заслужават авторовите мнения и категоричност, **изразени лично, а не в безлична форма на неопределеност**, в цялото изложение, което подчертава още повече неговата съпричастност към изследваните въпроси.

Тези факти **доказват способностите на докторанта като специалист не само практик с голям опит, но и като способен изследовател**. Подобно лично „присъствие” и аргументации оценявам положително като **„израз на носене на персонална отговорност”**, факт, който също повишава качествата на разработката.

11. Автореферат

Представеният от докторанта Орлин Пенев автореферат кореспондира с основния труд и представя в синтезиран вид изследваните проблеми. Той напълно и **в достатъчен обем отразява основните и най-съществените идеи, изводи, приносните моменти и авторовите концепции в дисертационния труд**. Включените в него графики, таблици и фигури илюстрират и фактологически още по-категорично и убедително поясняват много от представените, но резюмирани, трактовки, изводи и заключения относно резултатите от изследванията. Така се **осигурява на интересуващите се по-бързо запознаване** с основните моменти и постижения в дисертационната работа.

12. Критични забележки и препоръки

Като всяко по-сериозно научно произведение, несъмнено, а е и допустимо, в представената разработка да са налице определени неточности, пропуски и неясно изразени мисли (идеи). Следователно в това отношение винаги могат да бъдат направени някои забележки и препоръки.

В дисертационния труд **не установих наличието на съществени пропуски, неточности или противоречия**, които да омаловажават достойнствата на дисертационния труд. Може би някои от представените постановки по изследваната проблематика не съвпадат с

общоприетите традиционни схващания и теоретични постулати и затова могат да бъдат отчетени като известни отклонения или неточности. Това обаче са персонални трактовки и интерпретации на докторанта и смятам, че те могат да бъдат успешно защитени от него. А освен това някои трактовки да са нестандартни поради тяхната новост в застрахователната теория и практика.

13. Лични впечатления

Познавам докторанта Орлин Пенев още от времето когато той беше служител на социалистическия застраховател и презастраховател „Булстрад” и след това в частните застрахователни дружества и институции, посочени от него в професионалната му биография. През целия трудов стаж, докторантът се е изявявал като високо компетентен специалист и експерт в застраховането, обстоятелства, основно допринесли за заеманите от него високи позиции в споменатите дружества и институции у нас и в чужбина.

Директните ми, най-вече професионални, контакти обаче датират непосредствено преди приемането му като кандидат докторант и особено след официалното ми назначаване като негов научен ръководител по докторската дисертация. През цялото време на разработването на доктората г-н Пенев се е представял не само като високо квалифициран експерт в застраховането и презастраховането, но и като генератор на целесъобразни и иновативни идеи от теоретичен и практически характер. Най-силни и безспорни аргументи в това отношение са постиженията в представената дисертация, които са на разположение на интересующите се. .

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Проблематиката, свързана с управлението на агрегирания застрахователен портфейл винаги ще бъде актуална в условията на системата „Платежоспособност II”, както и в динамичната бизнес среда и особено в епохата на иновациите. Следователно, *резултатите, приносите и препоръките, аргументирано представени в дисертацията са целесъобразни, полезни и приложими не само в изследваното дружество, но и в целия застрахователен бранш.* Както и докторантът е посочил, в практиката на ЗАД „Алианс България” вече има значителен напредък в това отношение.

Една от моите препоръки към докторанта е *да се ориентира и прецени* до каква степен е необходимо, какви са обективните и собствените му възможности за разработване на теоретични и практически постановки и решения, свързани с рисковия скоринг и рисковия индекс на агрегирани и индивидуални застрахователни портфейли при рисков базирания портфейлен мениджмънт..

15. При защитата на дисертацията предлагам докторантът да отговори на следните въпроси:

а) В частта на управленския анализ, посветена на аналитичните оценки на генеративния потенциал на агрегирания застрахователен портфейл (*гл. II, т.2.6.*) разглеждате различните натурални, относителни, рискови и други показатели за ефективност, генерирани в рамките на портфейла. Прави впечатление обаче, че *изплатените застрахователни обезщетения*, които по принцип също имат връзка с анализирания индикатори и присъстват в застрахователния портфейл, *са изключени* от извършените анализи и оценки. *Какви и кои са основните причини застрахователните обезщетения да бъдат изключени от анализа на портфейлната генеративност?*

б) *Смятате ли, че е възможно директно прилагане на индивидуалния вътрешен модел на „Алианс SE” за изчисляване на капиталовите изисквания (МКИ и КИП) към практиката и спецификата на ЗАД „Алианс България” или да бъде използван техният алгоритъм за разработването на собствен пълен вътрешен модел на дружеството?* Как (положително или неефективно) би се отразил подобен подход върху изискуемите капиталови индикатори на ЗАД „Алианс България”?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд *притежава изискуемите научни и наукометрични показатели. съдържа научни, научни и практико-приложни резултати*, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати *напълно съответстват на специфичните изисквания* на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси. Това доказва, че докторантът *може да осъществява успешно самостоятелни научни изследвания*. От разработката безспорно се установява още, *че той може успешно да проучва анализира, систематизира, да осмисля и излага резултатите от научните изследвания разбираемо, логично и прецизно*. Смятам, че в разработката в достатъчна степен проличават *неговото научно-критично отношение и аргументираните му лични критични позиции* по разглежданата проблематика. Убеден съм, че някои от постановките и препоръките на докторанта могат да бъдат *директно или чрез конкретно адаптиране* възприети и приложени от националната застрахователна практика.

Всичко представено до тук ми дава основание *с пълно убеждение да дам* своята *положителна оценка* за извършеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, за постигнатите резултати и приноси и затова *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”* на *Орлин Ценков Пенев* в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма *Финанси, застраховане и осигуряване*

София, 28 юни 2019 г.

ПОДПИС:

/проф.д-р Р. Габровски/